

BRIEF

4. august 2014

Vækstpotentialiet i Østeuropa er stadigvæk stort

Kontakt:

Cheføkonom, Mikkel Høegh

+45 21 54 87 97

mhg@thinkeuropa.dk

De østeuropæiske lande er Europas svar på de asiatiske tigerøkonomier. Siden deres optagelse i EU for ti år siden har de været blandt de økonomier med højest vækst i det europæiske samarbejde. Den høje vækst betyder, at deres levestandard forbedres, men beregninger fra Tænk tanken EUROPA viser, at der vil gå 20 år, inden de når op på det danske niveau.

I dag er der underskud på handelsbalancen mellem Danmark og østlandene, men det vil udjævne sig i takt med at østlandene bliver rigere. Der ligger nemlig et stort potentiale for at øge eksporten til disse lande i takt med, at deres økonomier vokser. Dog halter et land som Ungarn efter mht. væksten, bl.a. som en konsekvens af en fejlslagen økonomisk politik.

Siden optagelsen har østlandene har fået mange støttemidler fra EU, men alt tyder på, at støtten bidrager positivt til at øge væksten, og der er en sammenhæng mellem de lande, som har modtaget flest midler og de lande, hvor økonomien vokser mest.

HOVEDKONKLUSIONER:

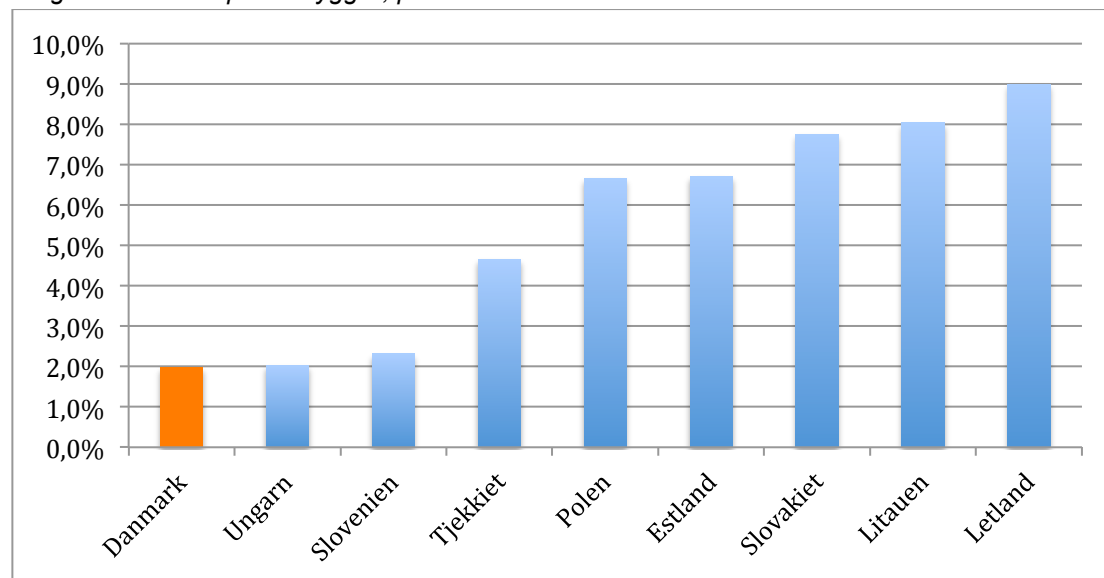
- Med vækstrater på godt 6 pct. om året siden optagelsen i EU er østlandene Europas svar på de asiatiske tigerøkonomier.
- For de østlande med de højeste vækstrater vil der dog gå op til 20 år, inden de når op på et indkomstniveau som i Danmark.
- Dansk eksport til østlandene er siden deres optagelse i EU steget, men potentialet kan meget vel være endnu større, da økonomierne stadig ikke er fuldt udviklede.
- En usikker politisk situation og en protektionistisk linje har afkoblet Ungarn fra væksten og bragt landet fra det tredje rigeste til det fattigste EU8-land.

Europas tigerøkonomier er de øst- og centraleuropæiske lande. Sådan har det været i de godt ti år, der er gået, siden de første østlande blev optaget i EU. I gennemsnit er landenes indkomst målt som BNP pr. indbygger vokset med knap 6 pct. om året siden optagelsen. Til sammenligning er indkomsten i Danmark vokset med 2 pct. om året.

Selv om denne stigning i indkomsten i østlandene selvfølgelig skal ses i lyset af, at udgangspunktet er lavere end i f.eks. Danmark, viser udviklingen, at den høje vækst findes i de nye EU-lande. Og med de lave indkomstniveauer, har de nye lande da også meget at indhente.

Figur 1: Høj vækst Østeuropa

Årlig vækst i BNP pr. indbygger, pct

Kilde: Eurostat.

En høj vækst i østlandene gavner imidlertid også dansk økonomi. I takt med at østlandene bliver rigere og rigere, vil de efterspørge flere og flere varer fra vesten. I øjeblikket har Danmark et stort underskud på handelsbalancen i forhold til disse lande, men i takt med at deres økonomier vokser må man forvente, at der kommer en bedre balance i samhandlen. En bedre handelsbalance vil være til gavn for den danske vækst og i sidste ende skabe nye danske arbejdspladser. Danmark eksporterer i høj grad avancerede produkter, som primært efterspørges i lande med høje indkomstniveauer. Derfor vil den økonomiske udvikling i østlandene skabe yderligere efterspørgsel efter danske varer.

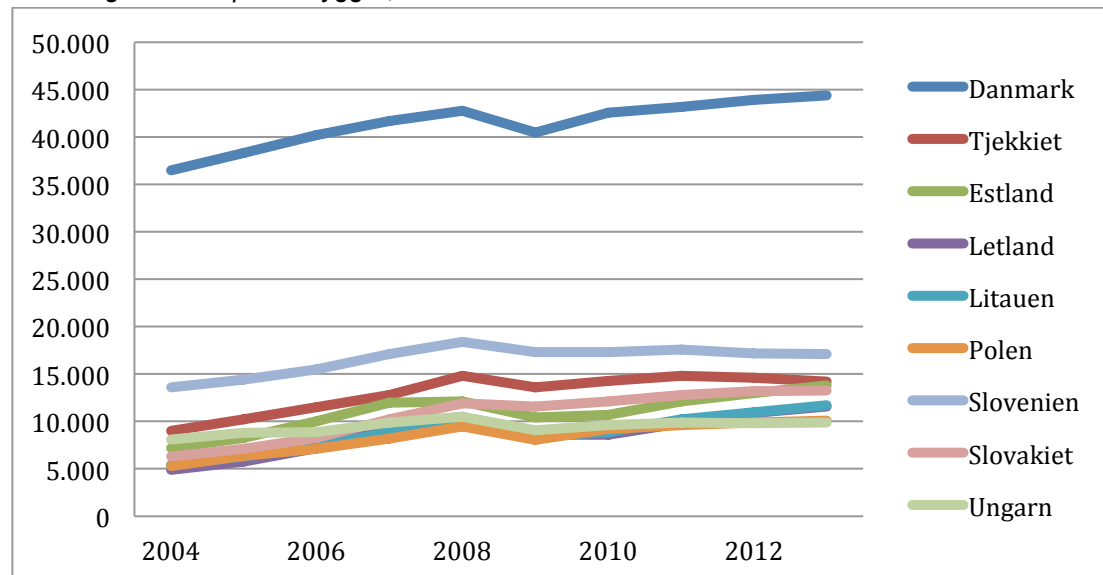
Ser man på de enkelte lande, er der stor forskel på deres vækstrater. Polen og Tjekkiet har over de seneste år har oplevet den kraftigste vækst. Dermed er disse lande kommet hurtigt videre efter finanskrisen, mens Ungarn og Slovakiet aktuelt oplever recession. Set over de sidste ti år har Slovakiet dog klaret sig godt, mens væksten i Ungarn er i den lave ende. Vækst-topscoren de sidste ti år er Letland, som dog over det sidste år har tabt lidt af pusten og har en beskedne vækst på 1 pct.

Stadig store forskelle i indkomster

Selv om der er høj økonomisk vækst i østlandene, har de stadigvæk land vej igen, før de når op på et indkomstniveau svarende til eksempelvis det danske. Årsagen er, at landenes indkomstniveau var markant lavere end i de vestlige lande ved deres indtrædelse i EU. Og selv om Danmarks eksport til landene er steget, er eksportpotentialt stadigvæk stort i takt med at østlandenes økonomier yderligere forbedres.

Figur 2: Østlandene haler langsomt ind på Vesten

Udviklingen i BNP pr. indbygger, 2004-2013

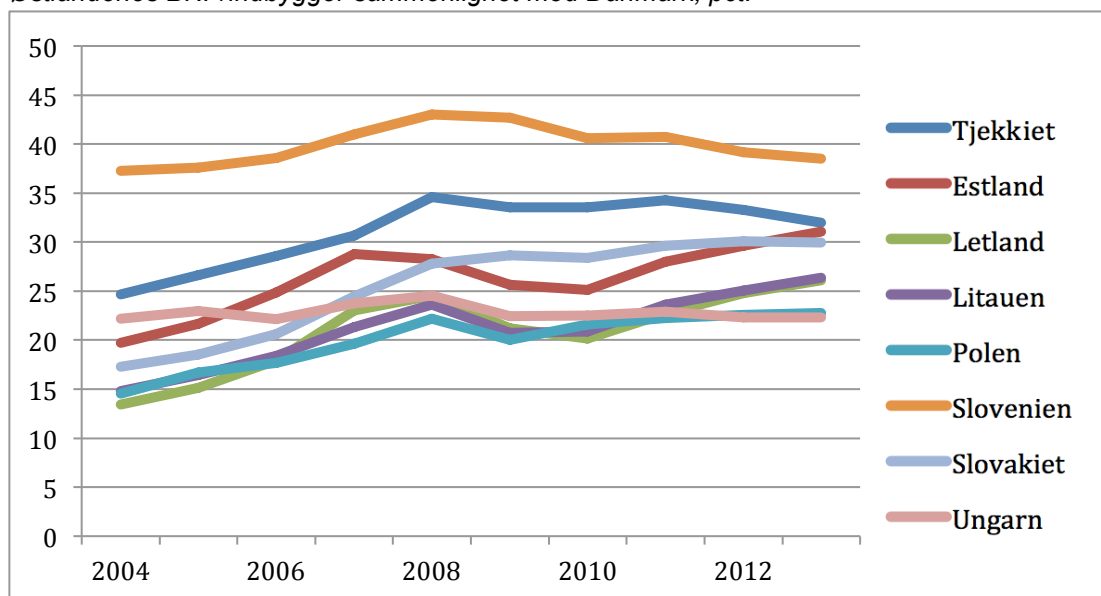

Kilde: Eurostat.

Det fremgår ganske tydeligt af figur 2, at til trods for at der procentuelt er en markant højere vækst i de østeuropæiske lande, så ligger deres indkomster stadigvæk et godt stykke under de danske. Faktisk skal der et trænet øje til at se, at de henter ind på os.

En anden måde at opgøre det på er ved at kigge på landenes relative indkomst – altså sammenligne BNP/indbygger i de enkelte østlandes med niveauet i Danmark.

Figur 3: Indkomsten i østlande er markant lavere end i Danmark
Østlandenes BNP/indbygger sammenlignet med Danmark, pct.

Kilde: Eurostat og egne beregninger

Betragter man den relative indkomst ses det, at det rigeste land målt som BNP pr. indbygger er Slovenien. Indkomsten her udgør knap 40 pct. af indkomsten i Danmark. Ungarn har den laveste indkomst, som blot udgør godt 20 pct. af den danske indkomst, men Polen og Letland ligger ikke meget over det ungarske niveau.

Det fremgår, at de fleste østlande har en stigende indkomst, og at de trods alt henter ind på Danmark. De lande, der henter hurtigst ind, er Letland og Estland. Fremskriver man de nuværende vækstrater i disse lande og Danmark, vil der gå godt 20 år, før de når det samme niveau som Danmark.

Den Ungarske syge

I Slovenien og Ungarn er væksten gået den forkerte vej de sidste ti år. Det skyldes et knæk efter finanskrisen, og disse lande er tilsyneladende ikke kommet tilbage på sporet. De haler derfor ikke ind på de stærke økonomier i EU, og det er da også meget forskelligt, hvor hurtigt de enkelte lande forventes at komme op på vores levestandard.

Finanskrisen har utvivlsomt været en stor kæp i hjulet for østlandenes mulighed for at skabe vækst. Derfor vil vi formentlig se en acceleration i væksten i flere af landene, når det europæiske opsving for alvor begynder sig at vise sig.

Der er dog meget der tyder på, at Ungarn vil forblive den svageste tiger i kullet. Ungarn har over de sidste par år valgt at føre en protektionistisk politik, der på mange måder isolerer landet fra resten af EU. Denne politik kan ramme Ungarn i form af mindre økonomisk aktivitet alene af den årsag, at den politiske linje kan få virksomheder til at vælge et andet land, når der skal placeres produktionsanlæg, datterselskaber mv. At Ungarn nu ser ud til at klare sig dårligst blandt de otte østlande, var der ikke mange, der havde ventet, da landene trådte ind i EU. Dengang var Ungarn var det 3. rigeste land kun overgået af Slovenien og Tjekkiet. I dag er Ungarn som nævnt det fattigste land i EU8, hvilket illustrerer, at mindre åbenhed næppe er den rette vej at gå for at skabe vækst.

Støttemidler er en god investering

EU sender mange støttemidler til de tidligere østlande for at få dem op på fode igen. I kroner og øre er det største aftagerland Polen. Det er måske ikke så overraskende, idet Polen målt i BNP også er det største land. Tager man højde for landenes økonomiske størrelse og ser på støttemidlerne i andel af BNI, så er Estland og Litauen de lande, der modtog mest støtte i 2012.

Tabel 1: Her investerer EU penge

Fordeling af bugetmidler, mio. euro og pct. af BNI, 2012

Land	Mio. Euro	Pct. af BNI
Tjekkiet	4.529,4	2,14
Estland	954,2	4,84
Letland	1.179,5	4,29
Litauen	1.832,6	4,82
Ungarn	4.177,1	3,59
Polen	15.735,8	3,30
Slovenien	931,8	1,63
Slovakiet	2.286,8	2,28

Kilde: EU-Kommissionen.

Ser man på støttemidlerne som en ren investering med vækst som afkast, så ser det ud som om, at EU-støtte midler rent faktisk gør en forskel. Det er nemlig de lande der får mest i støtte der rent faktisk har den højeste vækst.